

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 37/2021-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpenej advokátkou JUDr. Evou Krchňavou, Rudlovská cesta 627/47, Banská Bystrica, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 2K/24/2008 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 2K/24/2008 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. 2K/24/2008 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **2 500 eur**, ktoré jej **j e** Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **680,74 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 37/2021 z 28. januára 2021 prijal v celom rozsahu na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručenú ústavnému súdu 11. decembra 2020, ktorou sa domáha porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu. Sťažovateľka navrhuje prikázať súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznať primerané finančné zadosťučinenie 12 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením okresného súdu č. k. 2K/24/2008 z 13. októbra 2008 bol vyhlásený konkurz na majetok dlžníka (████████████████████). Za správcu konkurznej podstaty bol ustanovený ████████████████████. Sťažovateľka 7. novembra 2008 prihlásila do konkurzu svoje pohľadávky 228 749,88 eur s príslušenstvom a 188 487,85 eur s príslušenstvom.

3. Podľa správy o stave zisťovania a zabezpečenia majetku úpadcu a vykonaných úkonoch z 22. decembra 2008 predstavoval v tom čase majetok úpadcu tvoriaci konkurznú podstatu hodnotu 101 722,63 eur (3 064 496 Sk). Po približne 12 rokoch prebiehajúceho konania sa hodnota konkurznej podstaty znížila na sumu 20 000 eur. Správca 20. decembra 2017 uverejnil oznámenie o zostavení zoznamu pohľadávok proti podstate a zámer zostaviť rozvrh výťažku a predložiť ho na schválenie veriteľskému výboru. Od uverejnenia tohto oznámenia bol správca konkurznej podstaty úplne nečinný. Sťažovateľka prostredníctvom právnej zástupkyne vykonala niekoľko telefonických a mailových urgencií.

4. Dňa 3. septembra 2019 sťažovateľka požiadala súd o vykonanie dohľadu, aby uložil povinnosť správcovi zostaviť rozvrh výťažku a predložiť ho na schválenie veriteľskému výboru. Na predmetnú žiadosť okresný súd sťažovateľke neodpovedal, avšak 10. októbra 2019 zaslal správcovi výzvu. Ten však zostal nečinný. Sťažovateľka podala k rukám predsedu okresného súdu sťažnosť na postup súdu, ktorú súd uznal za dôvodnú, no napriek tomu sa žiadne úkony nevykonali. Sťažovateľka podala žiadosť o prešetrenie vybavenia sťažnosti na Krajskom súde v Bratislave (sp. zn. 2K/24/2008). Krajský súd žiadosť vyhodnotil ako nedôvodnú.

5. Podľa sťažovateľky dvanásťročný stav vybavovania je spôsobený prístupom správcu konkurznej podstaty a neefektívnym dohľadom súdu. V rámci speňaženia majetku nešlo o zložité oceňovanie či predaj nehnuteľností alebo podniku, prípadne vysporiadanie komplikovaných obchodných záväzkových vzťahov. Obsahom konkurznej podstaty boli hotové finančné prostriedky, pohľadávky a tovarové zásoby spoločnosti. Poznamenala, že do konkurzu sa prihlásili len štyria veritelia. Sťažovateľka sa označila za aktívnu počas celého konkurzného konania.

6. Okresný súd k sťažnosti 11. marca 2021 uviedol, že k celkovej dĺžke konania prispeli skutočnosti týkajúce sa nepriaznivej personálnej situácie na súde, štvornásobná zmena zákonných sudkýň, nečinnosť správcu konkurznej podstaty a celková preťaženosť súdu. Predseda okresného súdu uviedol, že sťažovateľka neupozornila súd na prietahy v konaní. V závere žiadal zvážiť navrhované finančné zadosťučinenie.

7. Sťažovateľka vo svojej replike z 25. marca 2021 uviedla, že okresný súd vo vzťahu k správcovi konkurznej podstaty za 12 a pol roka trvania konkurzného konania vykonal 6 úkonov v rámci vykonávania dohľadu (6 výziev so žiadosťou o súčinnosť a jedno uloženie poriadkovej pokuty 500 eur po podaní ústavnej sťažnosti). Sťažovateľka uviedla, že okresný súd viac ako 8 rokov nevykonal žiadne procesné úkony a len v minimálnej miere využil tie zákonné možnosti, ktoré mohli odstrániť prietahy v konaní.

II.

8. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu dochádza, resp. dochádzalo v namietanom konaní k tak intenzívnemu porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, že ho možno kvalifikovať už aj ako porušenie práva na súdnu ochranu.

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľku (II. ÚS 32/02).

10. Vec sťažovateľky nebola z právneho hľadiska zložitá na posúdenie, pretože išlo o konkurzné konanie, do ktorého sa prihlásili len 4 veritelia a oceňovanie majetku zložitá nebola. V správaní sťažovateľky neboli zistené také skutočnosti, ktoré by významne vplývali na dĺžku konania, no rozhodne treba uznať argumentáciu súdu, že sťažovateľka sa mohla aktivovať v obdobnom nasadení už podstatne skôr.

11. Dominantný podiel na nepriaznivom stave vybavovania dotknutej veci má pri vyhodnotení účinnosti dohľadu nepochybne okresný súd. Správca predstavuje zložku súdneho procesu a jeho nečinnosť dopadá na súdne konanie. Z chronológie úkonov ústavný súd musí konštatovať jeho osemročnú nečinnosť. Okresný súd až po podaní ústavnej sťažnosti sťažovateľky viac ako po 12 rokov uznesením uložil správcovi konkurznej podstaty poriadkovú pokutu vo výške 500 eur (13. januára 2021). Sporadické výzvy súdu správcovi zostali bez odozvy, čo vyvoláva otázky nad efektívnosťou súdnej ochrany (výzvy z 16. januára 2009, 15. februára 2017, 10. októbra 2019, 20. apríla 2020, 7. decembra 2020 a 13. januára 2021). Z prehľadu je zrejmé, že medzi prvou a druhou výzvou v rámci vykonávania dohľadu súdu ubehlo viac ako 8 rokov, čo bez ďalšieho indikuje ústavnú diskonformitu.

12. Z vyjadrenia predsedu súdu možno dedukovať veľmi ťaživú situáciu na súde, ktorý čelí enormnému náporu vecí pri jeho personálnom poddimenzovaní. Predseda súdu až neštandardne uvádza zlyhanie štátu pri dlhodobom podceňovaní situácie na súde, ktorý je celorepublikovo najzaťaženejší s najšpecifickejšou a tiež osobitne zložitou agendou.

13. Systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a nezjavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy

(II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov nie je pomenovanie príčin prietahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Ústavný súd môže spoľahlivo konštatovať, že Okresný súd Bratislava I je, čo sa týka včasnosti vybavovania vecí, na ústavnom súde neprimerane často napádaný. Prietahy, nielen čo sa týka počtu konaní, ale aj až extrémnej dĺžky procesov, indikujú až recidívny stav. Ústavný súd v tejto súvislosti upozorňuje, že tento rozsiahly a akútny problém by si vyžadoval od rezortného ministerstva rýchle a efektívne riešenie.

14. Ústavný súd konštatuje, že v skúmanom období okresný súd nevykonával dostatočné opatrenia na odstránenie nečinnosti správcu konkurznej podstaty a neodstránil zbytočné prietahy v konaní. V konkurznom konaní správca nie je v pozícii účastníka konania, ale je len osobou na konaní zúčastnenou (II. ÚS 20/07).

15. Správca konkurznej podstaty je subjektom konkurzného konania, ktorý je pri výkone svojej funkcie povinný postupovať s odbornou starostlivosťou a zodpovedá za škodu vzniknutú porušením povinností, ktoré mu ukladá zákon alebo mu ich uloží súd. Miera a povaha zodpovednosti všeobecného (konkurzného) súdu za postup správcu konkurznej podstaty v konkurznom konaní je daná rozsahom jeho oprávnení, ktoré mu zákon vo vzťahu k tomuto subjektu konkurzného konania priznáva. V súlade s ustálenou judikatúrou ústavného súdu možno hovoriť o prietahoch v konkurznom konaní vtedy, ak súd vôbec nevyužije vo vzťahu k správcovi konkurznej podstaty tie prostriedky, účelom ktorých je zabezpečenie účinnej a rýchlej ochrany práv účastníkov konkurzného konania, prípadne ak k ich použitiu siahne až vtedy, keď je ich účinok na dosiahnutie tohto účelu minimalizovaný alebo vylúčený (I. ÚS 57/97, III. ÚS 199/02). V tomto duchu prístup súdu v podobe finančného postihu 500 eur po 13 rokoch konania zjavne nenaplnil zmysel a cieľ dohľadu súdu.

16. Úlohou ústavného súdu nie je určovať namiesto konkurzného súdu optimálny postup v danej veci, ale posúdiť, či ním prijaté opatrenia a zvolený postup sú vzhľadom na okolnosti daného prípadu akceptovateľné z pohľadu ústavou garantovaného práva na konanie bez zbytočných prietahov, teda či postup konkurzného súdu nebol v tomto smere zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 99/02).

17. V súlade s judikatúrou ústavného súdu (III. ÚS 243/2017, III. ÚS 451/2017, II. ÚS 481/2017) v prípadoch extrémnych prietahov v konaní dochádza k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov už samotnou dĺžkou súdneho konania, ktorá predlžuje stav právnej neistoty do takej miery, že sa právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (I. ÚS 39/00, I. ÚS 66/03, III. ÚS 113/07). Ak teda porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dosiahne takú intenzitu, že to zo strany príslušného všeobecného súdu signalizuje až odmietnutie možnosti domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, možno urobiť záver o tom, že takýmto postupom súdu došlo, resp. dochádza aj k porušeniu základného práva sťažovateľky nielen na včasnú súdnu ochranu, ale zasiahlo sa už aj do samotnej podstaty práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 268/2012).

III.

18. Ústavný súd preto deklaroval porušenie uplatnených práv a nariadil príkaz súdu konať bez zbytočných prieťahov (čl. 127 ods. 2 ústavy).

19. Sťažovateľka sa domáhala aj primeraného finančného zadost'učinenia 12 000 eur. Cieľom tohto inštitútu je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04). Posudzovaná ústavná sťažnosť zjavne indikuje nespokojnosť sťažovateľky s postupom okresného súdu, ktorý je takmer 12 rokov v konaní nečinný. Z vyjadrenia okresného súdu nebolo zrejmé, kedy bude vec právoplatne rozhodnutá. Okolnosti prípadu naznačujú, že priznanie finančného zadost'učinenia je odôvodnené. Ústavný súd poznamenáva, že samotné deklarovanie práva, príkaz konať a plná náhrada trov konania majú implicitne satisfakčnú funkciu. S ohľadom na tieto skutočnosti bolo sťažovateľke priznané finančné zadost'učinenie v rozsahu 2 500 eur.

20. Sťažovateľka má nárok na náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 177 eur, režijný paušál v sume dvakrát po 10,62 eur a 20 % DPH spolu 450,29 eur a jedného úkonu spísaného v roku 2021 (replika) po 181,17 eur a režijný paušál po 10,87 eur a 20 % DPH spolu 230,45 eur. Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 680,74 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov). Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet advokátky sťažovateľky (§ 62 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2021

Robert Šorl
predseda senátu